

FROSKEN
BENJAMIN
-OG BOMBA

Av og med Camilla Tostrup
Regi: Helge Reistad
Koreografi: Annemari Autere

Kingosgt. 1, 0457 Oslo 4, tlf. (02) 37 88 20

Musidra

Vi som er unge kan ikke alltid behøve å leve med skuleken for at det skal bli en ny krig, en tredje verdenskrig med atomvåpen. Jeg tror at den kommer til å bryte ut før år 2000. Det er forferdelig. Av og til tenker jeg på krigen og døden så hardt at jeg begynner å gråte. Det må bli bedre. DET MÅ.

(Pike, 12 år, Gotland)

Dette og de øvrige sitatene i programmet er hentet fra Magne og Tora Synøve Raundalens bok «Barn i atomalderen».

FROSKEN BENJAMIN - OG BOMBA

En 12-åringers tanker om krig og fred av Camilla Tostrup.

Produksjonen er støttet av:

Den norske nasjonalkommisjon for UNESCO

Norsk Kassetavgiftsfond

Per Gjersøes fond v/Norsk Skuespillerforbund

Camilla Tostrups forarbeid er muliggjort ved følgende stipendier:

Kulturstipend fra Akershus Fylkeskommune

Statens 3-årige arbeidsstipend for kunstnere (1982–84)

Stipend fra Norge–Amerikaforeningen

Fulbrightstipend fra United States Educational Foundation

FN-sambandet takkes også for hjelp og støtte underveis.

FROSKEN BENJAMIN -OG BOMBA

En 12-årings tanker om krig og fred av Camilla Tostrup.

De som er med: Fortelleren

Lilli

Anne

Frosken Benjamin

Læreren

Petter

Camilla Tostrup

Karen

Krister

Birgitte

Lisa

Bibliotekaren

Halvorsen

Vera

div. fantasifigurer

Regi/dramaturgi: Helge Reistad

Koreografi: Annemari Autere

Bente Lavik har vært med på forarbeidet. Kostymet er tegnet av Camilla Tostrup og sydd av Marianne Forsberg. Frisør: Åse-Mette Sandkvist. Fotograf: Frits Solvang.

Scene 1: Parken/ruinen en ettermiddag

Scene 2: Kjøkkenet hjemme samme kveld

Scene 3: Klasserommet neste dag

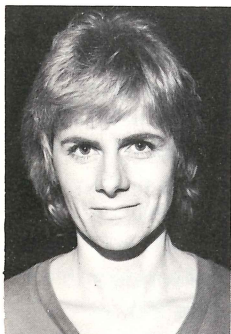
Scene 4: Biblioteket noen dager senere

Scene 5: Forsvarsdepartementet to uker etter

Scene 6: Jernbanestasjonen samme dag

Scene 7: Parken/ruinen samme ettermiddag

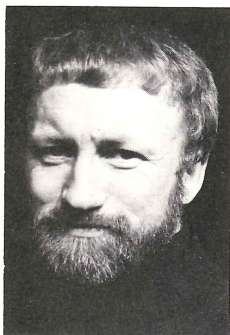
Scene 8: Kjøkkenet hjemme samme kveld

Forfatteren og
skuespilleren
CAMILLA TOSTRUP

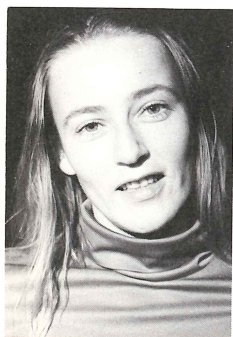
Egentlig ballett og musikkutdannet begynte hun som skuespiller ved Det Norske Teatret i 1969 og flyttet i slutten av 1970 til Oslo Nye Teater. Som en av stifterne av MUSIDRA i 1971, har hun siden blomstret der med små avstikkere til Oslo Nye, Fjernsynet og University of California, Santa Barbara. Kronisk opptatt av teater for barn og ungdom. Har ingen ambisjoner som dramatiker, derimot som instruktør etter å ha iscenesatt Ibsens «Rosmersholm» med overraskende suksess i California i 1984.

Yrkesschizofren vannmann. Virker snill, men er seriøs.

Regissøren og
dramaturgen
HELGE REISTAD

Født på Løten (for å få en god start på livet). Etter lærerskolen fulgte teaterutdannelse i London, med drama og mime som spesialitet. Fra 1967 til 1971 leder for Musikk/Teaterlinjen ved Romerike Folkehøgskole. Var en av MUSIDRAS stiftere og har siden stått for regien av de fleste av produksjonene i gruppen. Fra 1972 har han bygget opp grunnutdanning og videreutdanning i drama ved Barnevernsakademiet i Oslo, hvor han i dag er førsteamanuensis i drama. Meget seriøs. Virker snill, men er Skorpion.

Koreografen
ANNEMARI AUTERE

I motsetning til Camilla beholdt hun tåspisskoene på i 13 år som danser ved Den Norske Opera, med en liten avstikker til Stockholmsoperaen i 1974. Hun har turnert både i Europa og USA. I 1982 hoppet hun av og drives/trives nå bedre på landjorda enn i «Svanesjøen», selv om hun er Vannmann. Med pantomime som spesialfelt er hun nå ustoppelig opptatt av hva kroppen kan uttrykke på scenen uten ord. Har ubegrensede ambisjoner, men er snill.

Forfatteren:

Ideen kom våren 1982 og besto av to nokså motsatte elementer.

1: Barn er redde for å vokse opp og overta ansvaret for en verden som er truet av en altutslettende atomkrig. Mange er passimistiske i forhold til framtiden, noen begår selvmord. Herav temaet for stykket.

2: Gjennom leken viser barn en vidunderlig evne til å bearbeide vonde opplevelser, og dermed forstå og leve seg inn i hvordan andre føler og tenker. Denne verdifulle evnen til lek ønsker jeg at teatret skal inspirere både barn og voksne til å ta vare på. Herav formen: lekende fysisk teater.

Forarbeidet tok lengst tid – ca. 2 år. Bente Lavik og jeg gjennomgikk bunkevis av materiale og hadde møter med personer og organisasjoner som til daglig arbeider med problematikken. Vi møtte stor velvilje og interesse fra mange hold.

Våren 1984, under et års opphold som «Visiting Fulbright Scholar» ved University of California Santa Barbara, begynte handlingsforløpet og karakterene å ta form, med god støtte fra kolleger ved universitetets institutt for dramatisk kunst. I juni var disposisjonen til stykket klar, i 8 sekvenser/scener.

Inspirert av scenekunstnere jeg hadde sett i California, bestemte jeg meg for bare å bruke et bord og en stol som scenografiske elementer i forestillingen. Disse elementene tenkte jeg at skuespilleren kunne leke med og bruke på forskjellige måter.

Så bar det hjem til Norge – og til ønskeregissøren – Helge Reistad. Jeg var veldig glad for at han likte stoffet og hadde lyst til å jobbe med det.

Skuespilleren:

Helge og jeg lot forfatteren få sitte på galleri og holde kjøft den første prøvetiden da vi improviserte rundt bildene og karakterene. Da vi visste omtrent hva vi trengte av dialog, og følte det var på tide å få den fastlagt, la jeg meg ned med influensa og overlot stoffet til forfatteren.

Forfatteren:

Jeg skrev og skrev. Av og til sto jeg fast, da ble regissør og skuespiller innkalt til nye improvisasjoner. Så sendte jeg dem avgårde igjen. Etter ca. 6 uker kunne jeg levere det ferdige manuskriptet. Jeg var lettet og fornøyd med meg selv.

Skuespilleren:

Helge og jeg permitterte forfatteren så vi kunne stryke i teksten uten å få kjeft. Hun hadde skrevet alt for mye!!! Der vi strøk sa vi bare: «– Radioteater!... dette kan vi vise i bilder!» Annemari Autere tok seg av koreografien av mimesekvensene. Hun var også glad i å stryke tekst.

Det var ingen lett innstudering. Forfatteren og regissøren hadde tiltenkt meg ca. 18 forskjellige karakterer – noen av dem riktignok bare i korte øyeblikk – men allikevel...! Å være skuespiller under innstudering av et nytt stykke er som å være et hjelpeløst barn, som må tas ved hånden og ledes varsomt fram. Med Helge og Annemari som voksne veiledere har jeg følt meg i trygge hender hele tiden.

Forfatteren:

Å være forfatter er en ensom tilværelse, enten man sitter på galleri eller bak skrivemaskinen... og nå, etter at regissør, koreograf og skuespiller har strøket så mye, må jeg sette meg ned og skrive hele blekka på nytt, for svingende!... Radioteater du liksom – PØH!

Camilla Tostrup

Regissøren:

Camilla Tostrup kom hjem høsten 1984 med disposisjonen til et teaterstykke, og spurte om jeg ville være med og utarbeide forestillingen.

Våre samtaler viste at Camilla hadde gjennomlevde refleksjoner i forhold til stoffet, det levde i henne og ventet bare på å bli forløst i en kunstnerisk form. Jeg likte også godt den enkle rammen hun hadde valgt, med kun en skuespiller, et bord og en stol som sceniske elementer. Jeg takket ja!

Camilla hadde tenkt seg at handlingen skulle forgå i 8 sekvenser, lagt til forskjellige miljøer. Som regissør ville jeg se hvordan vi kunne skape en illusjon av disse miljøene på scenen. Vi prøvde oss fram, scenebilde for scenebilde, og improviserte fram handlings-sekvenser, bevegelser og replikker med støtte i de miljøene vi skapte ved hjelp av bordet og stolen.

For at Camilla skulle kunne se de bevegelsesbilder vi eksperimenterte oss fram til, fotograferte jeg posisjonene og vi snakket om det litterære innholdet i de forskjellige bildene.

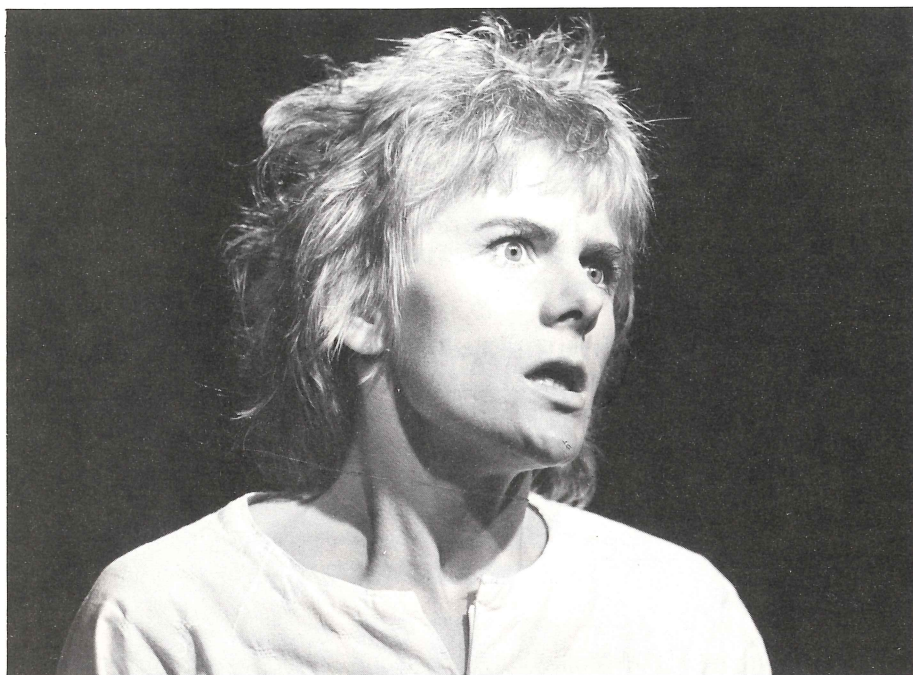
For hver sekvens vi improviserte og samtalte om, skrev Camilla ned ideer og skisser, og forslag til dialog. Med enkelte av de karakterene vi var usikre på, gikk jeg inn i spillet og vekslet om å være ulike karakterer etter behov, for at vi sammen kunne finne fram til så sanne karaktertrekk som mulig.

Etter at vi møysommelig hadde funnet fram til de forskjellige sceneløsningene, improvisert fram handlings-sekvenser, replikker og karaktertrekk, og funnet fram til den bærende dramaturgiske idé, gikk Camilla hjem til sitt lønnkammer og utformet den endelige dialog. Sto hun fast, møttes vi og diskuterte scenene, eventuelt improviserte vi igjen på scenegulvet til de riktige tankene og replikkene kom på plass.

Til sist vurderte vi teksten som et hvilket som helst manus og strøk med hard hånd. Annemari Autere ble engasjert som koreograf.

Så begynte lese-, arrangements- og gjennomgangsprøver som ved vanlige teateroppsetninger. Men i forarbeidet lå alle de ideer som nå skulle finne sitt sceniske uttrykk, krystallisert i et manus, som er skuespillerens eget.

Helge Reistad

Jeg kommer aldri til å få barn. Selv om jeg lever til jeg dør, så tenker jeg aldri på å få barn, for de kommer ikke til å få leve opp på samme måte, for før eller så blir det atomkrig hvis ikke forurensningen har drept oss før den tid. Folk begynner nok å skjønne det, men de skjønner det for seint. Det er veldig trist å tenke på.

(Pike, 11 år, USA)

Jeg har sett filmer på TV eller hørt på radio og jeg kan med en gang forestille meg at bombene kommer hit å falle ned over byen vår. Noen ganger om nettene er jeg redd og drar teppet over hodet.

(Pike, 11 år, Sovjetunionen)

Musidra

Norges eldste frie profesjonelle teatergruppe ble stiftet av komponist Eyvind Solås, teaterpedagog Helge Reistad og 6 tidligere elever fra Musikk/Teaterlinjen ved Romerike Folkehøgskole i 1971.

I 1985 er Per Skjølsvik, Camilla Tostrup og Helge Reistad igjen av den opprinnelige gruppen som har bestått av alt fra 2 til 25 personer. I 1978 ble MUSIDRA offisiell arbeidsgiver for sine ansatte, med en lønn på kr. 1.200 i måneden for Per og Camilla som spilte 140 oppsøkende forestillinger i året og ellers gjorde alt, med god støtte fra Helge. MUSIDRA vokste og knyttet til seg scenografen og dukke/masketrollmannen Tom Berre og skuespilleren Ann-Magritt Børresen, som begge er med i stiftelsens styre i dag, sammen med de tre opprinnelige stifterne. I 1981 ansatte MUSIDRA administrator for å frigjøre de kunstneriske kreftene fra den daglige driften.

I årenes løp har MUSIDRAfolket rukket å skape 25 produksjoner (hvorav 7 for fjernsynet). Den mest omtalte av disse er «Tilfellet Torgersen», skrevet av forfatteren Jens Børneboe som et bestillingsverk (uten betaling) for MUSIDRA. Musikk, manus og dekor til teateroppsetningene blir til vanlig utarbeidet av gruppens medlemmer, alene eller i samarbeid. Til de mest spilte forestillinger hører «Fru Petrine Sørensen» (267) og «Hjemmebarn og Fremmedbarn» (212). I 1979 gjennomførte MUSIDRA et større barneteaterprosjekt for Kirke- og Undervisningsdepartementet, og har siden 1980 mottatt statlig driftstøtte.

*Når jeg tenker på atombomba synes jeg framtida ser uendelig
høytet ut. Jeg tror at de som har atombomba er veldig
redd for krig og at de vil ha bomba for å forsvare seg.
Om det blir atomkrig, vil sannsynligvis alt liv på jorda
bli borte og aldri komme igjen. Jeg tror det kan bli
atomkrig om noen år, men det er noe jeg ikke vil tenke på.*

(Gutt, 11 år, Norge)

Framtidstrusselen i dag dreier seg ikke om at det er vennskap mellom mennesker i forskjellige land.
Den dreier seg om at de som bestemmer, bestemmer seg for å være venner.

(Pike, 12 år, Gotland)

Fredsundervisning

«For å være helt ærlig så lever jeg for hver dag, legger ingen planer for framtida. Grunnen er at jeg er ganske pessimistisk, men jeg ser optimistisk på hver dag jeg er med. Jeg tenker som så at jeg har bare ett liv. Jeg er som jeg er. I bunn og grunn har jeg ikke særlig lyst til å tenke på atombomba. Jeg prøver å skyve tankene fra meg. Jeg nekter liksom å tro at atombomba plutselig er i lufta. Når jeg skyver tankene om atombomba fra meg, så er det fordi vi aldri har snakket om slike ting på skolen. Jeg tror at om vi hadde snakket litt mer om det, så hadde alt vært enklere, for da hadde vi kunnet prøve å gjøre noe med det, men det virker som de fleste skyver det unna; problemet om atombomba. Jeg synes de fleste er så selvpoptatte at de tar seg god tid til å løse små bagateller istedetfor å prøve å hjelpe til med nedrustning. Jeg synes at jeg er altfor lite orientert. Jeg skulle gjerne gått en fredsmarsj, men jeg er ikke helt sikker på hva det går ut på. Skulle ønske dere sendte noen hit til vår skole, så vi fikk diskutert det skikkelig.»

(Pike, 16 år)

Dette sitatet sier mye om hvordan mange barn og unge tenker og føler. Flere undersøkelser har vist at barn og ungdommer ser på framtida med bekymring – ja, mange av dem tror ikke de vil få oppleve å bli voksne.

Vi kan alle tenke oss hva resultatet av slike følelser kan bli. Apati, kynisme, meningsløshet og angst, ingenting er farligere enn når barn og unge er i ferd med å miste troen på en meningsfull og trygg framtid.

Hva kan vi så gjøre?

Den 16 års gamle jenta som blir sitert gir noe av svaret selv – «Jeg tror at om vi hadde snakket litt mer om det, så hadde alt vært enklere, for da hadde vi kunnet prøve å gjøre noe med det...»

De unge ser TV, hører radio og leser i aviser om atomtrusselen, om økt spenning stormaktene imellom, de hører voksne diskuterer fredsmarsjer og utplassering av raketter. Vi vet også at barn og unge oppfatter bare bruddstykker og deler av den informasjon som gis gjennom massemedia, derfor vil en av de viktigste oppgavene være å hjelpe elevene til å strukturere denne informasjonen. Det er viktig at vi lar barna snakke om sine tanker og angst når de har behov for det. For oss som lærere vil det være svært viktig at vi er observante overfor det som skjer blant barna. Vi må prøve å tolke signalene når de på ulike måter uttrykker behov for kontakt og samtale om tankene og følelsene sine. Vi må altså på ingen måte avslå samtale om denne problematikken dersom barna kommer med spørsmål og tanker.

Informasjon vil være viktig. Dette at vi voksne tør snakke med de unge om problematikken vil kunne hjelpe på angsten. Teaterstykket «Frosken Benjamin – og bomba» vil være et fint utgangspunkt for samtale og aktivitet. I dette arbeidet vil det være viktig å fokusere på fredsbegrepet og da på et positivt og aktivt fredsbegrep.

Fredsundervisning bør vi drive på to plan:

- undervisning **for** fred, som er et langsiktig, holdningsskapende arbeid.
- undervisning **om** fred der vi gjennom konkrete emner temadager/uker fokuserer spesielt på begrepet fred.

Undervisning **for** fred bør være en integrert del av all vår undervisning, det vil også si at det må gjennomsyre oss som lærere og vårt forhold til kollegaer og elever.

Et positivt og aktivt fredsbegrep kan vi definere som: en fred som forener, det finnes hverken fysisk eller strukturell vold mellom land/partene, heller ikke innenfor dem, rettferdigheten virkeliggjøres. Et utgangspunkt for å arbeide med dette fredsbegrepet er den såkalte behovsmodellen som Galtung og Wirak har utarbeidet.

Behov	Når behovstilfredsstillelsen er truet	Når behovene er tilfredsstillt	Når alle disse behovene er dekket er det FRED
0. Leve	Vold	Trygghet	
1. Mat (og vann) 2. Klær 3. Bolig 4. Helse 5. Utdanning 6. Samvær	Fattigdom	Velferd	
7. Arbeid 8. Frihet 9. Politikk	Undertrykking	Frihet	
10. Nye opplevelser 11. Selvrealisering 12. Mening	Fremmedgjøring	Identitet	

Økologi

Økologiske problemer

Likevekt, balanse

Først når alle disse behovene er tilfredsstillt kan vi snakke om at det er fred. La elevene selv uttrykke hva de forbinder med ordet fred. De kan tegne, male, skrive dikt, lage dramatiseringer osv. Undervisning for fred skjer i det daglige samvær med barn og unge. Husk at fredspedagogikk også innebærer samarbeidsutvikling i praksis. Derfor bør barna gradvis få utvikle egenskaper som gjør dem til deltagere i planlegging, gjennomføring og vurdering av ulike sider ved undervisningen.

Et av de største pedagogiske utfordringene vi i dagens situasjon står overfor er kampen mot angsten og apatien. Vi må gi barn og unge håp og tro på fremtiden. Håpet er troen på at virkeligheten kan forandres – at mennesket har muligheten i seg til å **være** noe, **gi** noe, **utvikle** noe – forandre verden – til det bedre.

Kari Solholm, FN-sambandet

FN-sambandets materiell:

(Alt materiell kan bestilles fra FN-sambandets distriksavdelinger)

«**Barn og krig**». Utgitt av FN-sambandet. 1981. Serien består av åtte plakater (45×53 cm) som kan danne utgangspunkt for arbeids- og diskusjonsopplegg blant ungdom. Plakaten inneholder fakta om rustningskappløpet, de viser hvordan barn rammes av krig og hvordan de reagerer på voldsbruk. Serien drøfter også bruk av krigsleketøy og anvendelse av vold som underholdning i massemedia. Det følger med lærerveiledning som gir bakgrunnsstoff om seriens tema, samt forslag til arbeidsoppgaver.

«**Jorda skal leve**». Et fredsundervisningsopplegg for førskole og 1–3. klasse. Utgitt av FN-sambandet og UNICEF-komiteén, 1984, 48 sider. Heftet er beregnet for læreren og inneholder forslag til leker og aktiviteter som trener samarbeid og konfliktløsning, og videre et forslag til «Temauke for fred». 16 sider er arbeidsbilder som kan klippes fra og deles ut til elevene. Til bildene er det forslag til arbeidsoppgaver.

«**Gi freden en sjanse!**» Utgitt av FN-sambandet, 1982. Bokmål og nynorsk. Lese- og diskusjonshefte for 7–9. klasse. Arbeid med hvordan våre oppfatninger og holdninger til krig og fred formes. Vi studerer de påvirkninger barn og unge får gjennom oppdragelse, skole, fritid og massemedia. Hva er fakta og hva er myter i informasjonsstrømmen om våpenkappløpet?

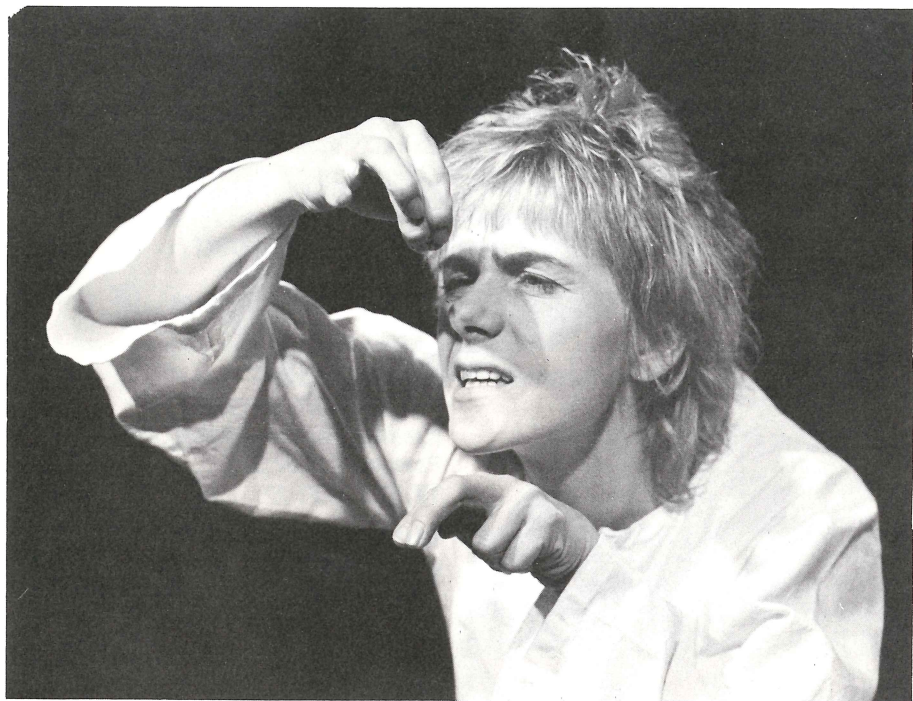
«**Opprustning eller utvikling?**» Faktamappe for den videregående skolen. Utgitt av FN-sambandet, 1982. Med tekst, tall og diagrammer ønsker vi å se verdens ressursdisponering og opprustning i sammenheng. Fakta-arkene har følgende titler: «En bombe eksploderer», «Det store kappløpet», «Hva koster det?», «Opprustning i den 3. verden», «Rustningskontroll – blindvei?», «Hva betyr 1 megatonn?», «Krigsproduksjon og sysselsetting», «Våpen i bytte med mat» og «En vi mot nedrustning?»

«**Opprustning eller nedrustning?**» SIPRIs pjece 1984. Utgitt av Dansk FN-forbund, Kbh. 1984, 42 sider. En forkortet utgave på dansk av SIPRIs årbok 1984 med ajourførte opplysninger om kapprustningens omfang, nedrustningsbestrebelse, militærutgifter m.m.

«**Kjernefysiske våpen: En trussel mot hele verden**». Norsk utgave av FN-sambandet, 1984, 12 sider illustrert. Brosjyren er utgitt i forbindelse med en FN-utstilling som ble arrangert i Oslo og Bergen høsten 1984, men kan også brukes separat. Den viser atombombens ødeleggelse i Nagasaki/Hiroshima, virkningene av en eventuell bombing i noen av verdens storbyer og sammenhengen mellom nedrustning og utvikling.

«**Sluttdokumentet fra FNs første spesialsesjon om nedrustning 1978**». Utgitt av FN-sambandet i Norge 1984. (Særtrykk av «Aktuelle utenrikspolitiske spørsmål» nr. 12).

«**Plakat i farger med tema nedrustning**». (43×61 cm). Bidrag til en plakat-konkurranse arrangert av FN-sambandet.

JEG SKJØNNER IKKE AT VI KAN HOLDE PÅ Å BE GUD OM FRED
MENS VI LAGER ALLE DISSE VÅPNENE. HVORFOR MÅ VI
EGENTLIG KRIGE? DET FINNES INGEN UNNSKYLDNING
FOR Å DREPE ET MENNESKE. DET ER JO HELT SYKT.
NVIS SOVJET OG USA KRIGER, KOMMER EUROPA TIL Å
DØ. HVA ER HENSIKTEN?

(Gutt, 11 år, USA)

NORD—NORGE:

FN-sambandets Nord-Norge-avdeling
Postboks 64, Fr. Langes gt. 13
9001 TROMSØ
Postgiro 3 97 37 57
Tlf. (083) 84 739

TRØNDELAGSFYLKENE:

FN-sambandets Trøndelagsavdeling
Søndregt. 11, 7000 TRONDHEIM
Postgiro 5 87 80 61
Tlf. (07) 52 63 60, 52 68 77

**HORDALAND, SOGN OG FJORDANE,
MØRE OG ROMSDAL:**

FN-sambandets Vestlandsavdeling
Postboks 4081, Bryggen 6
5015 BERGEN—DREGGEN
Postgiro 5 69 83 29
Tlf. (05) 31 67 38, 31 67 89

ROGALAND:

FN-sambandets Rogalandsavdeling
Møllegt. 10, 4000 STAVANGER
Postgiro 5 65 38 78
Tlf. (04) 53 28 23, 53 36 73

AGDER/TELEMARK:

FN-sambandets Agder/Telemarksavdeling
Kirkegaten 19, 4600 KRISITANSAND S.
Postgiro 3 32 34 33
Tlf. (042) 24 900

ØSTLANDSOMRÅDET:

FN-sambandets Østlandsavdeling
Langesgt. 6, 0165 OSLO 1
Postgiro 5 30 61 54
Tlf. (02) 11 29 15, 11 34 55

HOVEDKONTORET:

FN-sambandet
Langesgt. 4, 0165 OSLO 1
(Like ved St. Olavs plass)
Postgiro 5 12 67 50
Tlf. (02) 20 91 70

MUSIDRA teater:

Kingosgt. 1, 0457 OSLO 4
Tlf. (02) 37 88 20
